

ПУБЛИЧНО ИЗЯВЛЕНИЕ

Общи европейски приоритети във връзка с правоприлагането спрямо финансовите отчети за 2015 г.

Европейският орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП) публикува настоящото Публично изявление, което определя общите европейски приоритети във връзка с правоприлагането, с цел насърчаване на последователно прилагане на Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), както е изложено в Насоките на ЕОЦКП относно прилагане на стандартите за финансова информация¹.

Както и през предходни години, ЕОЦКП и европейските национални правоприлагащи органи (наричани по-долу „правоприлагащи органи“) определиха въпросите по отношение на финансовото отчитане, които регистрираните за публично търгуване емитенти и техните одитори трябва да вземат под внимание при изготвянето и съответно одитирането на финансовите отчети по МСФО за годината, приключваща на 31 декември 2015 г. Освен тези общи приоритети правоприлагащите органи може да решат да зададат допълнителни приоритети във връзка с правоприлагането с фокус върху други релевантни въпроси в техните юрисдикции.

ЕОЦКП и правоприлагащите органи ще обърнат специално внимание на тези общи приоритети при следенето и оценката на прилагането на всички релевантни изисквания на МСФО. Правоприлагащите органи ще продължат да се фокусират върху съществени въпроси във финансовите отчети, които са релевантни за съответния емитент, който е обект на проверката. Въз основа на извършените проверки правоприлагащите органи ще предприемат коригиращи действия при установяване на съществени неточности, отклонения и несъответствия. ЕОЦКП ще включи констатираните резултати от прилагането на тези приоритети в своя Доклад за дейностите по правоприлагане за 2015 г.

Тези общи приоритети за финансовите отчети за 2015 г. обхващат следните въпроси, които са изложени подробно в настоящото Изявление:

- влияние на условията на финансовите пазари върху финансовите отчети;
- отчет за паричните потоци и свързани оповестявания и
- оценяване по справедлива стойност и свързани оповестявания.

ЕОЦКП и правоприлагащите органи определиха общите приоритети за 2015 г. въз основа на повтарящи се проблеми във връзка с прилагането на определени изисквания на МСФО, установени при прегледа на финансовите отчети и с оглед на икономическите условия, които изправят емитентите пред конкретни предизвикателства. В допълнение към общите приоритети за 2015 г. ЕОЦКП включва в настоящото изявление и специфични препратки към общите приоритети за 2014 г. и новите изисквания на МСФО.

ЕОЦКП призовава емитентите и одиторите да вземат под внимание настоящото изявление, както и изявлението на ЕОЦКП относно повишаване на качеството на оповестяванията, при изготвянето и одитирането на годишните финансови отчети². Настоящото изявление представя на вниманието на емитентите редица потенциални допълнителни описания или разяснения в бележките към финансовите отчети. При оценката на информацията за оповестяване емитентите следва да вземат предвид степента на същественост и релевантността на основните сделки, активи и пасиви и да осигурят разбираемост и яснота на бележките.

Общи европейски приоритети във връзка с правоприлагането за 2015 г.

Влияние на условията на финансовите пазари върху финансовите отчети

¹ Насоки: Прилагане на стандартите за финансова информация, ЕОЦКП, 28 октомври 2014 г.

² Изявление: Повишаване на качеството на оповестяванията във финансовите отчети, ЕОЦКП, 27 октомври 2015 г.

Условията на финансовите пазари се промениха значително през последната година: някои референтни лихвени проценти и пазарните цени на редица стоки се понижиха съществено и продължават да се характеризират с високо ниво на волатилност, докато определени валутни курсове отчетоха големи колебания³. Освен това макроикономическата среда в някои държави се влоши до степен, която принуди тези държави да наложат мерки за ограничаване на свободното движение на капитали. При прилагането на изискванията на МСФО емитентите следва да обърнат специално внимание на горепосочените елементи и да съобразят информацията и нивото на изчерпателност на данните за рисковете, към които имат значителна експозиция. В този контекст емитентите може също така да обмислят включването на кръстосани препратки към бележките, когато предоставяната информация е взаимосвързана (например държавен риск), с цел осигуряване на по-задълбочено разбиране на рисковете, на които са изложени, и икономиката на сделките.

ЕОЦКП напомня на емитентите, че параграфи 122 и 125 от МСС 1 *Представяне на финансови отчети* изискват да предоставят информация относно преценките и предположенията на ръководството, използвани при прилагането на счетоводните политики и оценяването на активите и пасивите винаги, когато тези преценки или предположения биха оказали значително влияние върху сумите, признати във финансовите отчети. По подобен начин емитентите следва да оповестяват други основни източници на несигурност на приблизителните оценки, които са свързани със съществен риск от значими корекции в балансовите суми на активите и пасивите през следващия отчетен период.

Състояние на лихвените проценти

ЕОЦКП представя на вниманието на емитентите текущото състояние на лихвените проценти в Европа (изключително непостоянни, ниски или дори отрицателни лихвени проценти за определени референтни показатели, тоест за някои държавни и висококачествени корпоративни облигации, най-вече при условията на по-краткосрочен матуритет), което се очаква да окаже влияние върху разходите за кредитиране и капиталовите разходи, както и върху хипотезите, използвани в редица методи за остойностяване.

ЕОЦКП напомня на емитентите, че текущото състояние на лихвените проценти следва да се отчете при коригирането на хипотезите спрямо техните модели за остойностяване на финансовите и нефинансовите активи и пасиви. Това следва да е случаят, в който се определя дисконтовият процент, който ще се използва при оценката на възстановимата стойност съгласно изискването на параграф 55 от МСС 36 *Обезценка на активи*, дългосрочните провизии, както е предвидено в параграф 47 от МСС 37 *Провизии, условни пасиви и условни активи*, и при определянето на задълженията по планове с дефинирани доходи в съответствие с параграф 83 от МСС 19 *Доходи на наети лица*.

Освен това параграф 134⁴ от МСС 36 и параграфи 144 – 145 от МСС 19 изискват оповестяване на използвания дисконтов процент и анализ на чувствителността за всяко основно предположение. В допълнение към това се изискват методите и предположенията, използвани при изготвянето на анализите на чувствителността, и всички свързани промени, съгласно параграф 145 от МСС 19. Съобразно горепосочените елементи ЕОЦКП приканва емитентите да предоставят подобни оповестявания във връзка с дисконтовия процент, използван при определянето на сегашната стойност на дългосрочните провизии, оценявани в съответствие с МСС 37 (например в случай на разходи за демонтаж).

ЕОЦКП призовава емитентите да използват взаимно съвместими предположения съгласно изискванията на параграфи 75 до 78 от МСС 19 и да осигурят тяхната последователност във времето. Например, когато определят задълженията за дефинирани доходи, емитентите следва да осигурят съответствие на използваните увеличения на трудовите възнаграждения и доходите с очакваното ниво на инфлация в даден географски регион.

При прилагането на горепосочените изисквания на МСС 36, МСС 19 и МСС 37 и когато емитентите решат да променят използваните съществени основни предположения или начина

³ Доклад: Тенденции, рискове и уязвимости, № 2, 2015 г., ЕОЦКП, септември 2015 г.

⁴ Анализ на чувствителността се изисква за значителна търговска репутация или нематериални активи с неопределен полезен живот, когато балансовата стойност би надвишила възстановимата стойност в резултат на разумно възможна промяна в основно предположение (МСС 36.134(e)).

на определянето им в сравнение с предходни периоди, тези промени трябва да се оповестят заедно със съответните разяснения. При формулиране на определението за разумна промяна в използваните предположения емитентите следва да вземат предвид икономическата ситуация и условията на финансовите пазари (например като актуализират анализа на чувствителността спрямо волатилността на лихвените проценти, наблюдавана в близкото минало).

Накрая ЕОЦКП подчертава изискванията на параграфи 40 и 41 от МСФО 7 *Финансови инструменти: оповестяване* по отношение на пазарния риск и очаква предприятията с финансови инструменти с експозиция към валутни рискове да предоставят релевантни оповестявания относно анализа на чувствителността.

Експозиция към висока волатилност и ниски цени на стоки

Някои сектори отчитат значителна експозиция към цените на стоките (например петрол, нефт, желязна руда). Поради тази причина се очаква текущият спад в цените на определени стоки да окаже влияние върху оценката на активите, особено ако пазарните тенденции сочат постоянно ниско ниво на цените за средносрочен до дългосрочен период от време. С оглед на това ЕОЦКП призовава емитентите да осигурят прозрачност по отношение на това влияние във финансовите отчети (например в редовете и междинните общи суми в отчета за всеобхватния доход) и ги приканва да оповестят и всички промени в дейността си в резултат на експозицията им към свързания със стоки риск (например анулиране или отлагане на проекти).

Където е уместно, ЕОЦКП очаква използваните от емитентите предположения⁵ да отчитат пазарните условия и да се оповестят, за да могат читателите да разберат влиянието на тези условия върху финансовите отчети. По-конкретно, във финансовите отчети следва да се представи информацията относно основните предположения, използвани при оценяването на активите (например за първоначално оценяване на активи, придобити чрез бизнес комбинация, или за ускорена амортизация или обезценка на нематериални активи, имоти, машини и съоръжения, материални запаси или търговска репутация).

Ако цената на стока представлява основно предположение при оценяването на съответните активи, емитентите следва да помислят за оповестяване на цената на затваряне и, където е уместно, анализ на чувствителността относно промените в тези основни предположения. Освен това, ако се очаква възстановяване във връзка с цената на стока, ЕОЦКП приканва емитентите да предоставят информацията относно очаквания времеви график за възстановяването или разяснение, когато очакват отлагане на възстановяването.

Валутен риск и държавен риск⁶

Някои държави са изложени на значителни несигурности като финансови затруднения, политическо напрежение, натиск върху валутни курсове или мерки за контрол на капитали (ограничения върху движението или репатрирането на капитали). Емитентите може да имат експозиция към държавен риск или промени във валутните курсове чрез местоположението на дъщерни предприятия или единици, генериращи парични потоци, търговски сделки или в резултат на събития на финансовите пазари.

Емитентите следва да отчетат държавния риск при оценяването на активите и пасивите (например при извършването на тестове за обезценка, оценяване на необходимостта от признаване на провизии или за целите на предоставяне на оповестявания относно условни пасиви). В този контекст ЕОЦКП напомня на емитентите да използват предположения (например за прогнозирането на бъдещи парични потоци) съобразно икономическата среда, където емитентът или единицата, генерираща парични средства, извършва дейност.

Емитенти със значителна експозиция към държава в риск, където има повече от един валутен курс, следва да предоставят информацията относно експозицията, валутния курс и анализ на

⁵ Параграфи 125 до 129 от МСС 1

⁶ Държавният риск се състои от риска, свързан с прехвърляне и конвертиране (тоест риск от налагане от страна на държавата на мерки за контрол върху капитали и валути, които не позволяват на предприятието да конвертира местна в чуждестранна валута и/или да прехвърля парични средства на кредитори с местоположение извън страната), и случаи на форсмажорни обстоятелства (например война, експроприация, преврат, граждански безредици, наводнения, земетресения).

използваните основни предположения⁷ (например извършените преценки и причините за избор на конкретен валутен курс пред друг⁸), както и анализ на чувствителността, когато е уместно. Освен това МСФО 7 изисква емитентите да оповестяват информацията относно експозицията си към кредитен риск, пазарен риск и ликвиден риск, включително концентрацията на съответния риск. ЕОЦКП приканва емитентите да актуализират нивото на подробност на информацията, предоставяна относно нивото на експозицията им.

Накрая ЕОЦКП напомня на емитентите, че параграфи 13, 19Г и 22 от МСФО 12 изискват оповестяване на естеството и степента на съществените ограничения във връзка с консолидирани и неконсолидирани дъщерни предприятия, съвместни предприятия и асоциирани предприятия. Освен това параграф 48 от МСС 7 *Отчет за паричните потоци* изисква оповестяване, заедно с коментар от ръководството, на сумата на значимите салда на парични средства и парични еквиваленти, държани от предприятието, които не са налични за използване от групата.

Отчет за паричните потоци и свързани оповестявания

Отчетът за паричните потоци е основен елемент на процеса на разбиране и анализиране на показателите на представяне на емитента и дава възможност на ползвателите да оценят способността на емитента да генерира парични потоци и да ги използва или да оценят степента, в която разчита на ново финансиране. Независимо от важността му, правоприлагащите органи често се натъкват на проблеми при прилагането на изискванията на МСФО по отношение на отчета за паричните потоци. ЕОЦКП подчертава, че тъй като отчетът за паричните потоци се анализира заедно с другите основни отчети, емитентите следва да осигурят последователност в класифицирането на елементите на основните отчети и да предоставят кръстосани препратки към релевантните бележки⁹.

Класифициране на паричните потоци

Параграф 6 от МСС 7 дефинира оперативните дейности като всички основни дейности на емитента, които генерират приходи, и други дейности, които не са инвестиционни или финансови. Поради тази причина паричните потоци, генерирани от дейности или сделки, които не са част от обичайната дейност (например извънредни парични потоци), следва да се представят като парични потоци от оперативни дейности, освен ако не отговарят на определението за парични потоци от финансови или инвестиционни дейности¹⁰. Освен това паричните потоци от получаване или загуба на контрол върху дъщерно предприятие или бизнес следва да се оповестяват отделно и да се класифицират като инвестиционни дейности (параграф 39 от МСС 7).

Има случаи, когато класифицирането на паричните потоци изисква по-задълбочена преценка, като например при парични потоци на доставчик по споразумение за концесия за услуга, парични плащания по условни и отложени възнаграждения, произтичащи от бизнес комбинация, лихва и дивиденди). В тези случаи и когато сумите са значителни, счетоводните политики¹¹ следва да включват информацията относно класифицирането на всеки елемент заедно с обосновката. ЕОЦКП също така очаква последователно прилагане на решенията за класифицирането на паричните потоци във времето.

Когато елементите на оборотния капитал подлежат на съществени промени спрямо сравнимия отчетен период, ЕОЦКП приканва емитентите да представят разбивка на промените в оборотния капитал (търговски вземания, материални запаси, търговски задължения), както и допълнителни разяснения, ако е уместно. Освен това ЕОЦКП отбелязва, че някои емитенти прилагат схеми за структуриране по отношение на оборотния си капитал – например емитентите все повече и повече изпълняват споразумения за финансиране на веригата за доставка (SCF) (наричано още „*обратен факторинг*“) за търговските си задължения. Условието на тези споразумения се различават, но като цяло включват банка, която обработва плащанията на емитента за покупки от доставчици.

⁷ Параграфи 125 до 129 от МСС 1

⁸ Параграф 26 от МСС 21

⁹ Параграф 113 от МСС 1

¹⁰ 16-та извадка от базата данни за правоприлагане на Координационните сесии на европейските правоприлагащи органи (EECS) (Решение EECS/0214-04), ЕОЦКП, 18 ноември 2014 г.

¹¹ Съгласно изискването, заложено в параграфи 125 до 129 от МСС 1

Предвид потенциалното влияние на споразуменията за SCF върху отчета за паричните потоци и отчета за финансовото състояние, емитентите следва да анализират същността на тези споразумения. В частност емитентите следва да извършат оценка дали да рекласифицират търговските си задължения като финансови задължения към банки и дали да представят паричните си потоци като парични потоци от оперативни или финансови дейности. Емитентите следва да осигурят надлежно отчитане на свързаните сделки по споразуменията за SCF както в отчета за финансовото състояние, така и в отчета за паричните потоци. Емитентите се приканват да оповестяват счетоводната политика, която прилагат спрямо класифицирането, да посочват преценките на ръководството и да предоставят описание на приложимите разпоредби на тези споразумения, количествения ефект върху финансовите им отчети и начина на използване на споразуменията за управление на необходимата ликвидност.

Парични средства и парични еквиваленти

ЕОЦКП подчертава, че всички условия, описани в определението за парични средства и парични еквиваленти в параграф 6 от МСС 7, следва да се оценят внимателно за всички видове финансови инструменти, включително депозити. Например депозитите следва да не се класифицират като парични еквиваленти, когато е налице значителен риск от промени в стойността (например поради неустойки или фиксиран лихвен процент, който не подлежи на корекция, определен при сключването на споразумението).

В допълнение ЕОЦКП акцентира върху факта, че в съответствие с параграф 7 от МСС 7 паричните еквиваленти се държат с цел посрещане на краткосрочните парични задължения, а не за инвестиционни или други цели. За да се класифицира една инвестиция като паричен еквивалент, тя трябва да е лесно обръщаема в определена парична сума и да е свързана с незначителен риск от промени в стойността. ЕОЦКП също така напомня на емитентите, че следва да оповестяват определението си за парични еквиваленти в своите счетоводни политики. Например ЕОЦКП очаква емитентите, които считат банков овърдрафт, който е платим при поискване, съгласно параграф 8 от МСС 7 като попадащ в определението за парични еквиваленти, да оповестят този факт в бележките.

Безналични сделки

ЕОЦКП напомня на емитентите, че сделките, които не генерират парични потоци през отчетния период, следва да се изключат от отчета за паричните потоци (например финансови лизинги), но са предмет на отделно оповестяване в съответствие с параграф 43 от МСС 7. Освен това значителните парични потоци следва да се представят отделно и да не се отчитат на нетна база, освен както е разрешено от параграфи 22 и 24 от МСС 7.

Оценяване по справедлива стойност и свързани оповестявания

ЕОЦКП и правоприлагащите органи смятат, че има какво още да се желае по отношение на оценяването по справедлива стойност на нефинансовите активи и пасиви и свързаните оповестявания и приканва емитентите да използват насоките, изложени в МСФО 13 *Оценяване по справедлива стойност*. В частност ЕОЦКП и правоприлагащите органи ще следят внимателно оценяването и оповестяванията, предоставяни за активи и пасиви, отчетени по справедлива стойност или по справедлива стойност, намалена с разходите за продажба, в съответствие с изискванията на МСФО 3 Бизнес комбинации¹², МСС 40 *Инвестиционни имоти* или МСФО 5 *Нетекучи активи, държани за продажба, и преустановени дейности*.

ЕОЦКП напомня на емитентите, че използваните за определяне на справедливата стойност методи за остойностяване следва да отговарят на изискванията на МСФО, да максимизират използването на наблюдаеми хипотези и да минимизират използването на ненаблюдаеми хипотези. Освен това, ако не е указано в стандарта и когато е приложимо, емитентите следва да използват обявени цени на активен пазар без корекция (тоест хипотеза от 1-во ниво)^{13,14}.

¹² Доклад: Преглед на прилагането на счетоводните изисквания за бизнес комбинации във финансовите отчети по МСФО, ЕОЦКП, 16 юни 2014 г.

¹³ Доклад: 16-та извадка от базата данни за правоприлагане на Координационните сесии на европейските правоприлагащи органи (EECS) (Решение EECS/0214-02), ЕОЦКП, 18 ноември 2014 г.

¹⁴ Доклад: 17-а извадка от базата данни за правоприлагане на Координационните сесии на европейските правоприлагащи органи (EECS) (Решение EECS/0115-03), ЕОЦКП, 21 юли 2015 г.

ЕОЦКП очаква емитентите да предоставят релевантна информация в изпълнение на целите на стандарта, включително при определяне на справедливата стойност от трети лица. В съответствие с параграф 93 (г) от МСФО 13 емитентите следва да предоставят описание на методите за остойностяване, използваните при определянето на справедливата стойност хипотези (например количествена информация за значими ненаблюдаеми хипотези), особено ако тези мерки са в рамките на 2-ро ниво и 3-то ниво от йерархията на справедливата стойност, и да укажат всички евентуални промени в приложените методи за остойностяване заедно със съответните причини.

Освен това ЕОЦКП напомня на емитентите, че следва да оценят степента на използване на ненаблюдаеми хипотези при определянето на нивото на справедливата стойност като 1-во, 2-ро или 3-то ниво (например оценка на инвестиционни имоти). Където е уместно, емитентите следва да оповестят описание на чувствителността на оценяването по справедлива стойност към промени в ненаблюдаемите хипотези в съответствие с параграф 93 (з) и (и) от МСФО 13.

Накрая, когато използването на нефинансовите активи е различно от използването в максимална и най-добра степен, емитентите следва да оповестят този факт заедно с надлежни разяснения (например относно оценката им на използването в максимална и най-добра степен).

Други изисквания

Общи европейски приоритети във връзка с правоприлагането през предходни години

В общите европейски приоритети във връзка с правоприлагането за 2014 г.¹⁵ ЕОЦКП обърна внимание на прилагането на изисквания, свързани с оценката на контрола и общия контрол, както и с оповестяването на значими преценки и предположения, използвани при оценката на контрола и общия контрол и на естеството и рисковете, свързани с дялови участия в други предприятия, и влиянието на тези дялови участия върху финансовите отчети (например неконтролиращи дялови участия). ЕОЦКП подчертава, че ако е от съществено значение, емитентите следва да обмислят прилагането на така наречения „консолидационен пакет“, тоест МСФО 10 *Консолидирани финансови отчети*, МСФО 11 *Съвместни предприятия* и МСФО 12 *Оповестяване на дялови участия в други предприятия* спрямо финансовите си отчети.

Нови изисквания на МСФО

ЕОЦКП представя на вниманието на емитентите потенциалното влияние на новите стандарти върху финансовите им отчети, в частност влиянието на МСФО 9 *Финансови инструменти* и МСФО 15 *Приходи от договори с клиенти*, който ще е приложим¹⁶, считано от 1 януари 2018 г.

Тъй като някои аспекти на тези нови стандарти може да представляват значителна промяна спрямо действащите в момента стандарти, те може да засегнат признаването, оценяването и представянето на активите, пасивите, приходите, разходите и паричните потоци. Поради тази причина ЕОЦКП приканва емитентите да се подготвят за прилагането на тези стандарти и да осигурят актуализирано състояние и готовност на своите процедури и системи за отчитане към момента, в който новите изисквания станат задължителни.

Накрая ЕОЦКП напомня на емитентите за параграфи 30 и 31 от МСС 8 *Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки*, които се прилагат, независимо дали даден стандарт вече е одобрен¹⁷ в Европейския съюз. Те изискват емитентите да предоставят информация, която дава възможност на ползвателите да оценят влиянието на новите стандарти върху финансовите им отчети през периода на прилагането им за пръв път, когато това влияние е известно или може да се определи приблизително на разумно основание. С оглед на това ЕОЦКП приканва емитентите да разяснят в своите финансови отчети за 2015 г. напредъка на прилагането на новите изисквания и очакваното основно влияние, като например качествена информация относно счетоводните политики, които

¹⁵ Изявление, Общи европейски приоритети във връзка с правоприлагането спрямо финансовите отчети за 2014 г., ЕОЦКП, 28 октомври 2014 г.

¹⁶ Подлежи на одобрение за използване в Европейския съюз

¹⁷ Доклад:17-та извадка от базата данни за правоприлагане на Координационните сесии на европейските правоприлагащи органи (EECS) (Решение EECS/0213 -12), ЕОЦКП, 29 октомври 2013 г.

евентуално ще се променят. Където е приложимо, емитентите следва да оповестят дали са взели решение относно ранното прилагане на определен стандарт.